

Finansdepartementet
103 33 Stockholm

Promemorian Kontantutredningen

Fi2024/02595

1 Sammanfattning

Skatteverket tillstyrker att det fastställs i lag att offentligrättsliga avgifter ska kunna betalas kontant, men anser att det finns behov av vissa förtydliganden.

Skatteverket tillstyrker också förslaget om att utsträcka bemyndigandet i 39 kap. 10 § skatteförfarandelagen (2011:1244) till att även omfatta möjligheten att besluta om undantag från skyldigheter som gäller kassaregister specifikt i fredstida krissituationer och höjd beredskap.

Skatteverket avstyrker förslaget om att skatter och avgifter ska kunna betalas med kontanter. Om förslaget ändå genomförs anser Skatteverket att det finns behov av vissa förtydliganden.

Skatteverket anser att det är av stor vikt att omgående jobba vidare med frågan om offlinefunktionalitet för betalkort.

Promemorians övriga förslag rör inte Skatteverkets verksamhet och Skatteverket har därför inte några synpunkter på de förslagen.

Det är i dagsläget inte möjligt att förutse vilka de ekonomiska konsekvenserna av förslagen kommer att bli för Skatteverket.

2 Skatteverkets synpunkter

2.1 Skyldighet för myndigheter och vissa privata aktörer att ta emot kontanter (avsnitt 10.1)

Skatteverkets tillstyrker att det fastställs i lag att offentligrättsliga avgifter ska kunna betalas kontant inom den beloppsgräns som föreslås. Skatteverket anser dock att det finns behov av vissa förtydliganden i det lämnade förslaget.

Enligt förslaget ska betalningsmottagare som tillhandahåller vissa varor och tjänster och som godtar betalningsinstrument som omfattas av lag (2010:751) om betaltjänster vara skyldiga att ta emot kontanter på bemannade försäljningsställen om inte annat är föreskrivet i annan lag eller författning. Det är oklart hur den föreslagna bestämmelsen ska tillämpas för betalningsmottagare, som exempelvis Skatteverket, som inte har några platser som kan benämnas som ”bemannade försäljningsställen” där andra betalningsinstrument godtas. Idag betalas de aktuella avgifterna huvudsakligen till Skatteverket via bankgiro eller Swish. Efter att JO riktat kritik mot Skatteverket infördes i januari 2024 också en möjlighet att betala avgifter kontant i Skatteverkets receptioner i Stockholm, Göteborg och Malmö (dvs. de orter där Skatteverkets kontor har en reception som möjliggör ett fysiskt kundmöte). JO har nyligen uttalat att det kan ifrågasättas om den servicenivå som Skatteverket erbjuder kan anses som godtagbar. JO konstaterade dock att det är svårt för en myndighet att utan ledning från lagstiftaren avgöra vilken servicenivå som krävs och landade därför i att inte rikta någon kritik mot Skatteverket (JO beslut 2025-03-14, dnr 2526-2024). I det fortsatta lagstiftningsarbetet är det mot bakgrund av detta av stor vikt att det tydliggörs hur den föreslagna bestämmelsen ska tillämpas för Skatteverkets del samt vilken servicenivå som är godtagbar. I detta arbete är det viktigt att beakta att det skulle vara förenat med stora kostnader för Skatteverket om det är så att servicenivån ska utökas och att kontant betalning ska vara möjlig även på Skatteverkets övriga kontor. Skatteverket anser mot denna bakgrund att det bör tydliggöras att den servicenivå som erbjuds idag är tillräcklig.

För att undvika att beloppsgränsen kringgås genom att den enskilda har möjlighet att göra flera inbetalningar i nära anslutning till varandra kan det även övervägas om det bör regleras att beloppsgränsen ska gälla för viss tidsperiod.

2.2 Möjlighet att besluta om undantag från skyldigheter som gäller kassaregister vid fredstida krissituation och höjd beredskap (avsnitt 10.2)

Skatteverket tillstyrker förslaget om att bemyndigandet i 39 kap. 10 § skatteförfarandelagen ska utsträckas till att även avse möjligheten att besluta om undantag från skyldigheter som gäller kassaregister i händelse av en fredstida krissituation eller höjd beredskap.

Som framfördes i Skatteverkets remissvar till betänkandet Staten och betalningarna (SOU 2023:16) anser verket att motsvarande tillägg även bör införas i 9 kap. 3 § skatteförfarandeförordningen (2011:1261).

2.3 Kontant betalning av skatt (avsnitt 10.3)

Skatteverket har i remissvaret till betänkandet Staten och betalningarna (SOU 2023:16) avstyrkt det aktuella förslaget och fört fram att det finns behov av vissa förtydliganden om förslaget ändå genomförs.

Den främsta anledningen till att Skatteverket avstyrker förslaget är att det finns betydande risker att möjligheten att betala skatter och avgifter med kontanter kommer att utnyttjas i samband med penningtvätt och annan ekonomisk brottslighet. Skatteverket saknar i dag förutsättningar för att effektivt motverka dessa risker. Som förslaget har formulerats är risken också stor att beloppsgränsen kringgås genom att en inbetalare gör fler inbetalningar i nära anslutning till varandra. Dessutom är förslaget förenat med allvarliga säkerhetsrisker för Skatteverket (se vidare i Skatteverkets remissvar daterat 2023-10-17, dnr 8-2454816).

Om förslaget ändå genomförs kommer det att krävas omfattande anpassningar av Skatteverkets verksamhet (se nedan, avsnitt 3 Konsekvenser för Skatteverket). Skatteverket bedömer att det inte är möjligt att genomföra dessa anpassningar till det föreslagna ikraftträdandedatumet, den 1 januari 2026. Skatteverket bedömer att det tidigast möjliga ikraftträdandedatumet är den 1 januari 2027.

2.4 Offlinefunktionalitet för betalkort

Skatteverket delar utredningens uppfattning att det är av stor vikt att kortbetalningar fungerar i så hög grad som möjligt och anser därför att det är av stor vikt att regeringen omgående jobba vidare med frågan om offlinefunktionalitet för betalkort.

3 Konsekvenser för Skatteverket

Förslaget om att skatter ska kunna betalas med kontanter riskerar att allvarligt försvåra och förhindra Skatteverkets arbete mot ekonomisk brottslighet. Dessutom är risken att helt nya möjligheter att begå ekonomisk brottslighet skapas. För Skatteverket skulle kontanthantering av den här arten innebära nya arbetsuppgifter och medföra ett behov av att utveckla organisationens förmåga

att hantera detta. Det skulle bland annat behöva tas fram nya rutiner och systemstöd, personalen behöver utbildas och den fysiska säkerheten behöver ses över. Dessutom skulle det krävas stora anpassningar av lokalerna, beroende på hur betalningsverksamheten ska organiseras och vilken servicenivå som ska tillhandahållas. Idag är det endast tre av Skatteverkets kontor som har en reception som möjliggör fysiska kundmöten. Det står alltså klart att ett genomförande av förslaget kommer att medföra betydande kostnader men det är i dagsläget inte möjligt att beräkna den totala storleken på dessa kostnader. Om det dessutom är så att kostnaderna ska finansieras inom myndighetens befintliga förvaltningsanslag så skapas nya risker genom att andra arbetsuppgifter kan behöva prioriteras bort (se vidare i Skatteverkets remissvar daterat 2023-10-17, dnr 8-2454816).

När det gäller förslaget om kontant betalning av offentligrättsliga avgifter så erbjuder Skatteverket idag enskilda att göra kontanta betalningar på de tre kontor där det idag finns en reception som möjliggör ett fysiskt kundmöte. Hanteringen med kontanta betalning på dessa kontor fungerar, även om det är förenat med en hel del administration och kostnader. Att utöka den servicenivå som erbjuds i dag skulle vara förenat med stora kostnader, bland annat för att det skulle krävas omfattande anpassningar av Skatteverkets lokaler på övriga kontor.

Detta remissvar har beslutats av generaldirektören Katrin Westling Palm och föredragits av rättsliga experten Annelie Bergsten. Vid den slutliga handläggningen har också följande deltagit: rättschefen Michael Erliksson, enhetschefen Cecilia Asker och sektionschefen Pär Jönsson

Katrin Westling Palm